



**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

KJKP SARAJEVO-GAS D.O.O. SARAJEVO

ZA 2008.GODINU

Broj: 056/09

Sarajevo, juni 2009. godine



MENADŽMENTU
Sarajevo-gasa d.o.o SARAJEVO

MIŠLJENJE NEOVISNOG REVIZORA

Predmet revizije

Izvršili smo reviziju priložnog bilansa stanja KJKP SARAJEVO-GAS d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo), sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine i odgovarajućeg bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i Izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim važećim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH („Sl.novine FBiH“ broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije i prevare. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

- U finansijskim izvještajima potraživanja od prodaje su iskazana u iznosu 79.327.939 KM. Procjena naplativosti potraživanja nije rađena, iako je politikama obavezna, kod potraživanja od najvećeg kupca KJKP „Toplane Sarajevo“, koja sa izvještajnim periodom iznose 59.962.234 KM. Finansijski efekat nenaplativosti potraživanja nismo mogli procijeniti jer nije usaglašena ročna struktura potraživanja, koja može biti razlog zastare pokretanja sudskog postupka. Navedena potraživanja su precijenjena, a potcijenjen gubitak, kao što je pojašnjeno u tački 5.4. Izvještaja.
- U knjigovodstvenim evidencijama iskazan je dionički kapital u iznosu od 1.385.888 KM bez odgovarajuće dokumentacije, a u sudskom registru je upisan kao 100% vlasnik Kanton Sarajevo, kao što je pojašnjeno u tački 5.5. Izvještaja.



1. Suprotno sklopljenom ugovoru za nabavku polietilenskih cijevi izvršeno je avansno plaćanje u iznosu 158.529 KM umjesto plaćanja u roku od 90 dana nakon izvršene isporuke, a jedan od kriterija za izbor ponuđača je bio rok i način plaćanja, što je pojašnjeno u tački 5.9. Izvještaja.
2. Suprotno propisima finansirani su troškovi postiplomskog studija uposlenika u iznosu od 15.000. KM, kao što je pojašnjeno u tački 5.8. Izvještaja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji, po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno, finansijski položaj KJKP SARAJEVO-GAS d.o.o. Sarajevo sa stanjem na dan 31.decembra 2008. godine, rezultate njegovog poslovanja te novčani tok, za godinu koja je završila na taj dan u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje u toku 2008.godine, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom, osim za napomene navedene u tački 3. i 4. prethodnog pasusa.

Sarajevo, 18.06.2009. godine,

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.



SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2008. GODINE.....	1
BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE.....	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA ZA 2008. GODINU, ZAKLJUČNO SA 31.12.2008.GODINE.....	3
ZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31.12.2008. GODINE	4
1. UVOD	5
2. CILJ I OBIM REVIZIJE	5
3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU.....	6
4. REZIME.....	6
5. NALAZI I PREPORUKE	7
5.1 Sistem internih kontrola	7
5.2 Planiranje i izvještavanje.....	8
5.3 Stalna sredstva	9
5.4 Potraživanja	1
5.5 Kapital.....	3
5.6 Obaveze	4
5.7 Prihodi.....	5
5.8 Rashodi	7
5.9 Javne nabavke.....	1
5.10 Sudski sporovi	2
5.11 Vanbilansna evidencija	2
6. KOMENTAR	2



BILANS STANJA na dan 31.12.2008. godine

O p i s	2008.	2007.
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL		
DUGOROČNA IMOVINA	84.185.546	89.669.643
Stalna nematerijalna sredstva	226.792	266.767
Patenti, licence i ostala prava	22.995	22.995
Kapitalizirani troškovi razvoja	95.376	141.340
Druga stalna nematerijalna stalna sredstva	108.421	102.342
Nekretnine, postrojenja i oprema	83.540.679	88.985.390
Zemljište	1.459.929	1.459.929
Građevinski objekti	73.256.079	80.767.758
Postrojenja i oprema	5.688.501	5.662.076
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	2.782.655	940.239
Stambene zgrade i stanovi	22.200	22.200
Avansi za materijalna sredstva	331.315	133.188
Biološka imovina	81.803	81.803
Ostala stalna materijalna sredstva	305.314	304.714
Dugoročna finansijaka ulaganja i zajmovi	30.958	30.969
KRATKOROČNA IMOVINA	83.354.004	74.186.432
Zalihe sirovina i mater.,rezervnih dijelova i sitnog invent.	2.693.546	2.721.074
Kupci	79.327.939	70.025.366
Ostala kratkoročna potraživanja	447.964	337.179
Kratkoročni finansijski plasmani	200.879	199.958
Novac i novčani ekvivalenti	664.783	884.820
Aktivna vremenska razgraničenja	18.893	18.035
IMOVINA – SREDSTVA (AKTIVA)	167.539.550	163.856.075
Vanbilančna evidencija	26.675.643	25.644.256
KAPITAL	89.233.860	94.912.297
Upisani kapital	90.778.873	91.346.370
Revalorizacione i prenesene rezerve	3.750.562	4.133.425
Akumulirana (zadržana) dobit	381.960	1.328.293
Akumulirana (zadržani) gubitak	5.677.535	1.895.791
OBAVEZE		
Dugoročne obaveze	39.742.563	38.784.376
Obaveze po kreditima	11.629.493	11.489.917
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	28.113.070	27.294.459
Kratkoročne obaveze	38.563.127	30.159.402
Tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza	1.275.204	874.361
Obaveze prema dobavljačima	36.527.346	27.908.432
Obaveze za PDV	290.903	334.124
Obaveze za poreze i doprinose	128.577	494.108
Druge kratkoročne obaveze	0	332.346
Pasivna vremenska razgraničenja	341.097	216.031
KAPITAL I OBAVEZE – UKUPNO (PASIVA)	167.539.550	163.856.075
Vanbilansna evidencija	26.675.643	25.644.256

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Salih Selmanović i certificirani računovođa Samra Džananović. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.



BILANS USPJEH A za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	31.12.2008.	31.12.2007.
Operativni prihodi		
Prihodi od prodaje	117.666.086	95.794.093
Troškovi prodaje	99.223.732	78.141.561
Bruto dobit	18.442.354	17.652.532
Troškovi distribucije	12.181.349	11.965.983
Troškovi prodaje uprave i administracije	12.181.349	11.965.983
Drugi operativni rashodi	153.638	166.179
Gubitak od operativne aktivnosti	-6.073.982	-6.445.613
Finansijski prihodi		
Drugi finansijski prihodi	1.867.110	1.135.674
Rashodi po osnovu kamata	92.924	91.078
Drugi finansijski rashodi	2.316.354	15
Gubitak od finansijske aktivnosti	-542.168	1.044.581
Ostali prihodi		
Ostali prihodi	2.876.367	4.490.919
Ostali rashodi	1.938.597	985.678
Dobici od prodaje stalne imovine	845	
Dobit od ostalih aktivnosti	938.615	3.505.241
Gubitak perioda	-5.677.535	-1.895.791

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Salih Selmanović i certificirani računovođa Samra Džananović. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.



IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA za 2008. godinu, zaključno sa 31.12.2008.godine

R.broj	Opis	Oznaka	IZNOS tekuća 2008.	IZNOS prethodna 2007.
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti				
1	Neto dobit/dobitak		-5.677.535	-1.895.791
	Usklađivanje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađ. nematerij. sredstava	+	92.771	85.471
3	Amortizacija/vrijednost usklađ. materij. sredstava	(+)	10.932.336	12.235.467
4	Kursne razlike	+ (-)		-1.124.988
5	Svega 2 do 4		11.025.107	11.195.950
6	Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	27.528	-422.838
7	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	-9.302.573	-7.637.032
8	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	-110.785	162.185
9	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	-858	-13.306
10	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	8.618.914	2.234.127
11	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+ (-)	-741.098	-186.929
12	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	943.677	-162.575
13	Svega 6 do 12		-565.195	-6.026.368
14	A. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+5+13)		4.792.377	3.273.791
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti				
15	Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	- (+)	-52.796	-1.945.077
16	Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)	-5.488.225	
17	Sticanje udjela u drugim pridruženim društvima	- (+)	11	
18	Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	- (+)	-921	-6.827
19	Ostali novčani tokovi od ulagačkih aktivnosti	- (+)	391.350	
20	B. Neto gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti (15 do 19)		-5.150.581	-1.951.904
Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti				
21	Otkup dionica i ostalih oblika kapitala	-	-950.360	
22	Primljena pozajmljena sredstva	(+)	697.132	381.603
23	Povrat pozajmljenih sredstava	-	-548.063	-1.074.890
25	Ostali novčani tokovi od finansijskih aktivnosti	- (+)	949.458	-451.883
26	C. Neto gotovinski tok od finansijskih aktivn. (21 do 25)		148.167	-1.145.170
27	Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (A+B+C)		-220.037	176.717
28	Početno stanje gotovine na računu i blagajni		884.820	708.103
29	Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni		664.783	884.820
30	Neto povećanje (smanjenje) gotov. na rač.i blagajni (29-28)		-220.037	176.717

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Salih Selmanović i certificirani računovođa Samra Džananović. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.



ZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za godinu koja je završila 31.12.2008. godine

O p i s	Upisani Vlasnički Kapital	Revalori- zacione rezerve	Akumulirana Dobit (gubitak)	Vlastite Dionice	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2006	93.082.949	677.993	-1.170.373		92.590.569
Učinci revalorizacije		3.455.432			3.455.432
Revalorizacija stalnih sredstava					0
Neto dobitak razdoblja			602.875		602.875
Objavlj. dividende i raspored dobiti ili pokriće gubitka.					0
Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit					0
Stanje na dan 31.12.2007	91.346.370	4.133.425	-567.498		94.912.297
Učinci revalorizacije		-382.863			-382.863
Ostali dobiti(gubici)perioda koji nisu iskazani u bilansu uspjeha					0
Neto gubitak razdoblja			-4.728.077		-4.728.077
Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit	-567.497				-567.497
Stanje na dan 31.12.2008	90.778.873	3.750.562	-5.295.575		89.233.860

Utvrđena su naslaganja u Izvještaju o promjenama na kapitalu jer je umanjena pozicija upisanog vlasničkog kapitala sa 31.12.2006. godine sa iznosa 93.082.949 KM na 91.346.370 KM bez obrazloženja kao i da pozicija akumuliranog gubitka ne odgovara poziciji u bilansu stanja.

Finansijske izvještaje je potpisao direktor Salih Selmanović i certificirani računovođa Samra Džananović. Uprava je usvojila i odobrila njihovo izdavanje.



**IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
KJKP SARAJEVOGAS d.o.o. Sarajevo
ZA 2008. GODINU**

1. UVOD

Kantonalno javno komunalno preduzeće za transport i distribuciju gasa «Sarajevo-gas» (u daljem tekstu Društvo) osnovano je 1997. godine kao preduzeće čija je djelatnost od posebnog društvenog interesa.

Odlukom Skupštine Kantona Sarajevo od 07.10.2005. godine izvršeno je usklađivanje sa Zakonom o javnim preduzećima FBiH, što je i upisano rješenjem općinskog suda u Sarajevu br UF/I-2590/05 od 06.07.2005. godine.

Osnovna djelatnost Društva je distribucija prirodnog gasa, upravljanje, održavanje, i izgradnja gasnog sistema Kantona Sarajevo. Ostale djelatnosti su: pružanje usluga iz domena prenesenih javnih ovlaštenja (projektovanje gasnih mreža, održavanje i ugradnja mjerno-regulacionih uređaja i servisnih priključaka).

Sarajevogas opslužuje ukupno 65.582 kupca razvrstanih u četiri tarifne kategorije: Domaćinstva, Toplane, Veliki potrošači i Mala privreda.

Društvo upravlja gasnim sistemom Kantona Sarajevo sa 3 glavne mjerno-regulacione stanice (GMRS Butila, Hum, Ilijaš), 73 rejonske redukcionne stanice i 171 prijemno-regulacionom stanicom i distributivnom gasnom mrežom visokog, srednjeg i niskog pritiska dužine cca 122 km.

Tržište prodaje prirodnog gasa je područje Kantona Sarajevo i Istočni dio Sarajeva-Lukavica.

Unutrašnja organizacija Društva uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, donesenim od strane Nadzornog odbora 20.03.2007. godine.

Osnovne organizaciono-radne cjeline unutar Društva su:

1. Uprava Preduzeća;
2. Odjeljenje za internu reviziju;
3. Sektor razvoja;
4. Sektor marketinga;
5. Sektor distribucije;
6. Sektor ekonomike;
7. Sektor pravnih, kadrovskih i opštih poslova.

Pravilnikom je sistematizovano 407 izvršilaca. Na dan 31.12.2008. bilo je zaposleno 309 uposlenika, Društvo je planiralo 312 uposlenika za 2008. godinu.

Sjedište Društva je u Sarajevu u Ulici Mehmeda efendije Pandže broj 4.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu prema važećom zakonskoj regulativi i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Za realizaciju navedenog cilja procjenjivat ćemo da li rukovodioci primjenjuju zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistema internih kontrola uspostavljenih tako da zaštite imovinu kao i sposobnost da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije.



Sistemom uzorka ispitali smo procese i sa njima povezane finansijske veličine vezane za planiranje poslovnih aktivnosti, imovinu, prihode, obveze, značajnije troškove, usklađenost javnih nabavki sa propisima i iskazivanje kapitala.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja za koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH, drugi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Društva i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa propisima.

U prethodnoj reviziji za 2003. godinu je dato uslovno mišljenje na finansijske izvještaje iz razloga što su:

- Isporuke gasa KJKP "Toplane" Sarajevo vršene bez pismeno uređenog odnosa učesnika u prometu, te zbog toga nije obezbijedena odgovornost subjekata u pravnom prometu za izvršavanje njihovih obaveza. Sa dan 31.12.2003. godine Toplane su dugovale značajan iznos Sarajevo-gasu, a za navedeni iznos potraživanja nisu poduzete odgovarajuće aktivnosti naplate;
- Neprovođenja Uredbe o postupku nabavke robe, usluga i ustupanja radova u dijelu ugovaranja građevinskih radova i priključaka na gasnu mrežu, kao i kod ugovaranja goriva i kancelarijskog materijala;
- Iskazivanja inokredita na osnovu nepotpune dokumentacije, po osnovu kojih su nastale pozitivne kursne razlike u iznosu od 7,8 miliona KM i ukalkulisane kamate u iznosu od 2,76 miliona KM, što je imalo direktnog uticaja na finansijski rezultat;

Društvo je poduzelo aktivnosti na uređenju međusobnih odnosa u prometu i potpisalo Ugovor o snabdijevanju prirodnim gasom od 12.03.2009. godine između Toplana i Sarajevo-gasa.

Međutim, u navedenom ugovoru nije preciziran rok plaćanja niti je precizirana dinamika izmirenja obaveza Toplana prema Sarajevogasu. Dugovanja Toplana prema Sarajevo-gasu i dalje značajno rastu, tako da je saldo dugovanja sa 31.12.2008. godine iznosio 59.962.234 KM.

Vezano za nalaz oko provođenja nabavki Društvo je unaprijedilo ovaj proces, ali je ovaj proces i dalje treba biti predmetom jačanja sistema internih kontrola naročito u fazi realizacije ugovora.

Revizija finansijskih izvještaja Društva se provodi svake godine od strane komercijalne revizije, a za 2008. godinu reviziju je izvršila revizorska kuća „ISAH-REV“ d.o.o. Sarajevo, koja je završena 21.04.2009.godine i dato je pozitivno mišljenje sa naglašavanjem činjenica: značajnih nenaplaćenih potraživanja i potraživanja koja nisu ispravljena na teret rashoda.

4. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2008. godinu konstatirali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja svako iz svoje nadležnosti unaprijede postojeći sistem internih kontrola i implementaciju donesenih akata i procedura.

Obzirom na prekoračenja troškova poslovanja na koje isključivo utječe Uprava potrebno je provesti kontrolu i racionalizaciju svih vrsta troškova i reducirati one koji nisu u funkciji ostvarenja boljeg finansijskog rezultata i uskladiti planiranje, realizaciju i izvještavanje u skladu sa članom 22. do 24. Zakona o javnim preduzećima.

Doraditi Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama u dijelu iskazivanja materijalnih stalnih sredstava kako bi svako povećanje na stalnim sredstvima bilo iskazano kroz investicije u toku ili sredstva u pripremu u skladu sa kontnim planom.

Radi pouzdanosti i tačnog izvještavanja potrebno je da Uprava vrši procjenu naplativosti potraživanja sa izvještajnim periodom i poduzima sve potrebne mjere sa ciljem sprječavanja mogućih gubitaka i poboljšanja likvidnosti.



Poduzeti sve aktivnosti kako bi utvrdio pravni status Društva na osnovu akta osnivača i u skladu sa tim izvršiti registraciju i upis na sudu kapitala sa pravilnim iskazivanjem u knjigovodstvu.

Korekcije po osnovu kursnih razlika iskazivati po godišnjem obračunu, a prihode od subvencija i donacija na osnovu izvršene uplate.

Zaključiti Ugovor sa BH-Gasom kojim će se urediti bitni elementi kupoprodajnog odnosa u skladu sa postojećim okolnostima (Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede) i procijenjenim količinama za ugovoreni period.

Potrebno je preispitati opravdanost i usaglašenosti isplata Fondu za stipendiranje djece šehida, poginulih boraca.

Sredstva za edukaciju uposlenika isplaćivati u skladu sa Pravilnikom o obrazovanju i usavršavanju uposlenika.

Društvo treba da obrati pažnju prilikom sačinjavanja Plana nabavki i tenderske dokumentacije kako bi se istim adekvatno procijenila vrijednost i količina roba, radova i usluga, koji će se nabavljati, u cilju izbjegavanja zaključivanja aneksa na osnovne ugovore za dodatne količine.

Pregovarački postupak voditi u skladu sa članom 30. Zakona o javnim nabavkama.

Uprava treba da poduzme sve aktivnosti kako bi se zaključeni ugovori dosljedno primjenjivali u dijelu koji se odnosi na rokove isporuke, način i uslove plaćanja.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sistem internih kontrola

Izvršili smo procjenu funkcionisanja sistema internih kontrola¹ na osnovu provedene revizije određenih procesa poslovanja i utvrdili slijedeće:

Kontrolno okruženje je pod značajnim uticajem Kantona Sarajevo koji obzirom na osnivačku ulogu ima kontrolu nad poslovnim i finansijskim politikama.

U okviru procesa upravljanja u prethodnom periodu, radi osiguranja efektivne primjene, održavanja i poboljšavanja certificiranog sistema upravljanja kvalitetom i sistema okolinskog upravljanja, nastavljeno je sa integracijom i ostalih aspekata ili promjene u postojećim sistemima u skladu sa međunarodnim standardima (ISO 9001, ISO 14001 i OHSAS 18001).

Uprava je opredijeljena za razvoj i poštivanje etičkih vrijednosti što je realizovano kroz donošenje Etičkog kodeksa a koju uposlenu osoblje razumije i poštuje.

U cilju jačanja sistema internih kontrola donoseni su interni akti, kojima je propisano postupanje uposlenih u skladu sa datim odgovornostima i ovlaštenjima.

Uprava je definisala rizike kroz trogodišnji i godišnji Plan poslovanja i kroz mjesečne izvještaje prati uticaj rizika na poslovanje. Najznačajniji rizici na ostvarenje ciljeva su: rizik od promjene cijene nabavke prirodnog gasa, izmirivanje obaveza prema BH-Gasu, servisiranje obaveza po ino kreditima zbog likvidnosti, koja je uzrokovana stepenom naplate potraživanja.

Odjel za internu reviziju djeluje u Društvu od početka 2007. godine a direktor Odjela za internu reviziju je imenovan 06.10.2008. godine. Odjel za internu reviziju sačinio je Godišnju studiju rizika Društva, koju je usvojio Odbor za reviziju 23.08.2008. godine. Odbor i odjel za reviziju djeluju u skladu sa donesenim planom aktivnosti.

¹ Sustav interne kontrole obuhvata kontrolna okruženje i kontrolne procedure. Sustav uključuje sve politike i procedure, uspostavljene od strane organa upravljanja Društva, sa ciljem osiguravanja ostvarivanja ciljeva Društva sukladno eksternim pravilima (zakonska akta) i rukovodnim politikama, osiguranja imovine i informacija, prevencije u otkrivanju prevara i greški, kvalitete računovodstvenih izvještaja sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, blagovremena izrada pouzdanih finansijskih i rukovodnih/upravljačkih informacija)



Unutar Preduzeća vrši se interno i eksterno informisanje. Interno informisanje odvijalo se u okviru rada Uprave jedanput mjesečno i putem Intranet mreže. Informisanje u cilju promocije politike i ciljeva obavljalo se na sastancima timova za poboljšanja sa menadžerom kvaliteta.

Eksterno informisanje se obavljalo na upit zainteresovanih strana i u okviru godišnje brošure Profil Sarajevogasa.

Društvo redovno vrši izvještavanje resornog ministarstva i Vladu Kantona Sarajevo kao osnivača.

Stalno praćenje interne kontrole je sastavni dio redovnog odvijanja poslovnih aktivnosti Uprave koje se realizuje se kroz rukovodne i nadzorne aktivnosti, i druge aktivnosti koje zaposleni poduzimaju u izvršavanju svojih dužnosti.

Primjena procedura koje regulišu određene procese vrši se putem Internog Audita (revizije) u skladu sa planom.

Iz naprijed navedenog je uočljivo da je sistem internih kontrola unaprijeđen i funkcioniра, ali da Uprava treba da radi na poboljšanju sistema internih kontrola naročito u dijelu implementacije i primjene donesenih akata i procedura obzirom da su utvrđene slabosti kroz nalaze prezentirane u ovoj reviziji kao što su:

- Neadekvatna procjena naplativosti potraživanja i prijenos na teret rashoda;
- Odobravanje neosnovanih pozicija rashoda;
- Odobravanje avansnog plaćanja, iako to ugovorom nije predviđeno;
- Nerealno uvećani prihodi zbog nepravilnog knjigovodstvenog evidentiranja.
- Neusaglašenog Izvještaja o promjenama na kapitalu.

Preporuka:

Potrebno je da organi upravljanja i rukovođenja svako iz svoje nadležnosti unaprijede postojeći sistem internih kontrola i implementaciju donesenih akata i procedura.

5.2 Planiranje i izvještavanje

Plan poslovanja za 2008 - 2010. godinu i Plan poslovanja za 2008. godinu usvojen je 19.12.2007. godine. Skupština Društva je usvojila Plan poslovanja sa gubitkom, a da pri tom nije raspravila način pokrića gubitka.

Rebalans je napravljen u julu 2008. godine zbog toga što Kanton Sarajevo nije prihvatio povećanje cijene distribucije od 0,04 KM/Sm³, a da pri tom nije obezbjedio pokriće povećanja troškova, što je zakonska obaveza (Zakon o komunalnim djelatnostima kantona)

Planiranih i ostvareni finansijski pokazatelji su dati u slijedećoj tabeli:

Opis	Planirano I- XII.2008.	Ostvareno I-XII.2008.	Index
Ukupni prihodi	111.283.570	120.558.894	108.3
Ukupni rashodi	116.819.350	126.236.429	108.1
Finansijski rezultat - gubitak	-5.535.780	-5.677.535	102,6

Troškovi poslovanja su prekoračeni cca 9,5 miliona KM, u čemu su najviše porasli troškovi nabavke prirodnog gasa.

Uprava je za realizaciju postavljenih ciljeva planirala prihode u iznosu od 111.283.570 KM, troškove nabavne vrijednosti gasa planirani u iznosu od 88.720.370 KM, a amortizacija je planirana u iznosu od 13.082.450 KM, tako da su planirani ukupni rashodi u iznosu od 116.819.350 KM.

Investicije su ostvarene u iznosu od 7.574.120 KM ili 75,9% u odnosu na Plan investicija, koji je iznosio 9.984.000 KM.



Nadzorni odbor je usvojio Izvještaj o poslovanju po Godišnjem obračunu za 2008. godinu 27.02.2009. godine, gdje je u Odluci navedeno da će iskazani gubitak biti pokriven iz sredstava Društva, što u konkretnom slučaju znači umanjene kapitala. Izvještaj će se proslijediti Skupštini na usvajanje.

Uvidom u Izvještaj o poslovanju za 2008. godinu uočili smo da su određene pozicije troškova prekoračene u odnosu na planirane kao npr. intelektualne i lične usluge za 15,7%, ostale vanjske usluge za 12,4%, dnevnice na službenom putu i putni troškovi za 27,6%, ostali razni troškovi poslovanja za 32%, troškovi usluga za 131,7%. Radi se o troškovima koji nastaju po odluci rukovodnog osoblja, što govori o nedovoljnoj kontroli Uprave kod odobravanja ovih troškova.

Preporuka

Obzirom na prekoračenja troškova poslovanja na koje isključivo utječe Uprava potrebno je provesti kontrolu i racionalizaciju svih vrsta troškova i reducirati one koji nisu u funkciji ostvarenja boljeg finansijskog rezultata i uskladiti planiranje, realizaciju i izvještavanje u skladu sa članom 22. do 24. Zakona o javnim preduzećima.

5.3 Stalna sredstva

Neto vrijednost stalnih sredstava sa 31.12.2008. godine je iznosila 84.185.546 KM i manja je u odnosu na prethodnu godinu za 6,1%. Stepenn otpisanosti sredstava je 59,1%.

Najveći dio odnosi se na ulaganja u mjerno regulacione stanice i radove za gasne instalacije.

Društvo prema usvojenim računovodstvenim politikama iskazuje nekretnine, postrojenja i oprema prema istorijskom trošku ili nadoknadivoj vrijednosti, ovisno što je niže i amortizira ih koristeći linearnu metodu otpisa tokom procijenjenog vijeka trajanja. Nematerijalna imovina iskazuje po trošku nabavke umanjenom za ispravku vrijednosti primjenom linearne metode i eventualnih gubitaka usljed umanjenja vrijednosti

Međutim, Društvo je Odlukom Direktora po Godišnjem obračunu za dio stalnih sredstava (mjerno regulacione setove i reonske regulacione setove) izvršilo metodom revalorizacije procjenu na osnovu tržišne vrijednosti i efekat po osnovu uvećanja imovine knjižilo u korist revalorizacionih rezervi.

Primjenjene stope amortizacije su slijedeće:

Opis	% amortizacije
Gasovod i distributivna gasna mreža	5-5,5
Građevine i oprema uz građevine	3 – 14,3
Namještaj i ostala kancelarijska oprema	5-20%
Transportna sredstva	20,0
Kompjuterska oprema	33,3
Nematerijalna imovina	20,0



Obračun amortizacije je vršen u procentu od 100% od gore navedenih stopa i iznosi u 2008. godini 11.025.107 KM.

Vrijednost stalnih sredstava kao i njihove promjene tijekom 2008.godine iskazane su kako slijedi:

Opis	Stanov	Zemljišta	Zgrade	Oprema	Bi. Im.	Ostalo	Investicije	Avansi	Nemat. Sred.	UKUPNO
Nabavna vr.										
St. 01.01.2008.	22.200	1.459.929	149.162.704	47.566.271	81.803	304.714	940.239	133.188	899.003	200.570.052
Povećanje			50.136	1.310.899		600	2.543.566	472.839	52.797	4.430.836
Donacije			216.778	941.237						1.158.016
Prenos							-701.149	-274.712		-975.862
Pov.sa avansa				274.712						274.712
Prenos sa investicija				656.636						656.636
Rashod 2008				-195.069					-12.354	-207.423
St. 31.12.2008	22.200	1.459.929	149.429.618	50.554.687	81.803	305.314	2.782.655	331.315	939.446	205.906.968
Amortizacija										
St. 01.01.2008.			68.394.946	41.904.195					632.236	110.931.377
Obračun 2008.			7.778.593	3.153.743					-92.771	11.025.108
Rashod 2008				-191.752					-12.354	-204.106
St. 31.12.2008			76.173.539	44.866.186					712.654	121.752.379
St. 31.12.2009.	22.200	1.459.929	73.256.079	5.688.501	81.803	305.314	2.782.655	331.315	226.793	84.154.589

Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da se samo dio poslovnih transakcija (prvenstveno one koje se odnose na radove) vezanih za stalna sredstva iskazuje putem konta-nekretnine postrojenja i oprema u pripremi, dok se nabavljena oprema knjiži direktno na sredstvo u upotrebi. Kao primjer ističemo nabavku reonsko regulativnih stanica i ispitnog stola za kalibraciju elektronskih korektora koji su evidentirani na opremu po prijemu bez iskazivanja na investicije u toku. To je posljedica usvojene politike vrednovanja i iskazivanja materijalnih stalnih sredstava. Navedenim načinom evidentiranja stalnih sredstava nije ispoštovano načelo potpunosti iskazivanja poslovne promjene i nije izvršeno iskazivanje u skladu sa kontnim planom.

Preporuka

Doraditi Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama u dijelu iskazivanja materijalnih stalnih sredstava kako bi svako povećanje na stalnim sredstvima bilo iskazano kroz investicije u toku ili sredstva u pripremu u skladu sa kontnim planom.

5.4 Potraživanja

Potraživanja od prodaje sa 31.12.2008. godine su iznosila 79.327.939 KM i u odnosu na prethodnu godinu su manja za 13,2%. Ispravka vrijednosti potraživanja iznosi 5.966.688 KM i veća je u odnosu na prethodnu godinu za 26,4%.

Pregled potraživanja

Opis	2008.god.	2007.god.
Ukupna potraživanja	85.294.627	74.745.056
Prenos na ispravku potraživanja	5.966.688	4.719.690
Stanje	79.327.939	70.025.366



Promjene u ispravci vrijednosti potraživanja su bile slijedeće:

Opis	2008.god.	2007.god.
Stanje na početku godine	4.719.690	4.477.486
Povećanje	1.821.959	621.591
Naplaćena ispravljena potraživanja	-441.228	-116.156
Ostale promjene	-1.576	-263.231
Stanje krajem godine	6.098.845	4.719.690

U tabelu su uključena i ispravljena kratkoročna potraživanja u iznosu od 132.157 KM.

Od ukupnih potraživanja Društva ima potraživanja preko 1 godine, koja iznose 16.310.322 KM i čine 20,6% od ukupnih potraživanja, a da nisu ispravljena na teret rashoda poslovanja i utužena, jer Uprava nije izvršila adekvatnu procjenu.

U Izvještaju o poslovanju je navedeno da je ukupan % naplate za fakturisano u 2008. godini 67%, što je rezultat neizmirivanja obaveza Toplana, dok je % naplate kod domaćinstava, malih i velikih kupaca iznad 90%.

Prema Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama nenaplaćeni iznos potraživanja, čiji je povrat prestao biti vjerovatan prenosi se na sumnjiva i sporna potraživanja poslije godinu gana i priznaje se kao rashod perioda. Neizvjesnost u naplati nastaje kada je istekao rok naplate potraživanja kao i ako je dužnik duži period nelikvidan, odnosno nesolventan, na osnovu čega se može zaključiti da bi naplata potraživanja mogla biti realno ugrožena ili nemoguća. Procjenu nenaplativosti u toku i poslije isteka ugovorenog roka vrši Uprava Društva.

U praksi ovaj postupak se radi na način da Komisija za popis novčanih sredstava, potraživanja i obaveza daje prijedlog prijenosa nenaplaćenih potraživanja, koja su starija od dvanaest mjeseci, na sumnjiva i sporna potraživanja, a Centralna popisna komisija razmatra prijedlog Komisije za popis novčanih sredstava, potraživanja i obaveza i predlaže Nadzornom odboru koji donosi odluku o prijenosu istih na sumnjiva i sporna i ispravci potraživanja na teret rashoda.

Nadzorni odbor je prilikom usvajanja Izvještaja Centralne popisne komisije Društva donio Odluku o prijenosu nenaplaćenih potraživanja starijih od 1 godine na sumnjiva i sporna i na teret troškova poslovanja u iznosu od 1.821.960 KM. Najznačajniji iznos ispravljenih potraživanja odnosi se na potraživanja od Ministarstva za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Kantona Sarajevo u iznosu od 1.380.955 KM a koja se odnose na pokriće razlike u nabavnoj cijeni gasa za februar 2008. godine. Vlada Kantona Sarajevo je 02.04.2008. godine donijela Zaključak o odobravanju dijela sredstava u iznosu od 1,5 miliona KM iz Budžeta KS za pokriće razlike u nabavnoj cijeni gasa za mjesec februar. Društvo je u više navrata tražilo transferiranje preostalog dijela predviđenih sredstava u iznosu od 1.380.955 KM. U Rebalansu Budžeta KS nisu predviđena sredstva za preostali iznos, te je Društvo na prijedlog Centralne Komisije izvršilo ispravku navedenih potraživanja.

Preostali dio ispravljenih potraživanja na teret rashoda se odnosi za nenaplaćena potraživanja starija od 1 godine po osnovu prodaje gasa iznos od 352.484 KM i po osnovu prodaje i izvršenih usluga iznos od 88.520 KM, koji su na prijedlog Centralne popisne komisije, usvojeni i teretili rashode poslovanja.

Uvidom u finansijsku dokumentaciju i prema Izvještaju Centralne popisne komisije utvrđeno je da ukupan dug „Toplana“ na dan 31.12.2008. godine iznosi 59.962.234 KM od čega se na potraživanja starija od 12 mjeseci odnosi 16.310.822 KM, a ostatak od 43.651.412 KM na potraživanja koja nisu starija od jedne godine.

Uprava je prihvatila konstataciju Centralne popisne komisije da se potraživanja starija od 12 mjeseci od „Toplana Sarajevo“ ne ispravljaju jer se očekivalo da će biti riješena Reprogramom duga na period od 13 godina. Navedeni Reprogram nije donesen, ali je timu za reviziju prezentiran Nacrt sanacionog programa Društva u kome je navedeno da će Vlada Kantona Sarajevo pripremiti Prijedlog Zakona o konsolidaciji



poslovanja javnih komunalnih preduzeća koja su iskazala gubitak u poslovanju kojim bi se utvrdio prijedlog rješavanja izmirenja obaveza između komunalnih preduzeća.

Zbog navedenog prema izjavi menadžmenta nije vršena ispravka nenaplaćenih potraživanja na teret rashoda koja se odnose na Toplane u iznosu od 16.310.822 KM rukovodeći se samo mogućnošću Reprograma, a ne ulazeći u procjenu realne naplativosti potraživanja. Obzirom da se radi o kupcu čije obaveze imaju trend rasta od 2003. godine, čija je solventnost i likvidnost ugrožena, te su se stekli uslovi predviđeni usvojenim politikama za korekciju iskazanih potraživanja (ispravke na teret rashoda).

Društvo nije vršilo utuženje Toplana za neizmireni dug.

Uvidom u konfirmaciju potraživanja koje je Društvo poslalo dužniku utvrđeno je da „Toplane Sarajevo“ prihvataju iznos ukupnog duga od 59.962.234 KM, ali osporavaju starosnu strukturu obaveza i obračunate kamate, koje „Sarajevo-gas“ vodi vanbilansno. Navedena usaglašenja mogu predstavljati rizik za povjerioca zbog zastarjelosti potraživanja.

Na osnovu prijedloga Centralne popisne komisije izvršen je otpis potraživanja u iznosu od 73.509 KM uglavnom zbog izgubljenih sporova.

Preporuka

Radi pouzdanosti i tačnog izvještavanja potrebno je da Uprava vrši procjenu naplativosti potraživanja sa izvještajnim periodom i poduzima sve potrebne mjere sa ciljem sprječavanja mogućih gubitaka i poboljšanja likvidnosti.

5.5 Kapital

Uvidom u finansijske izvještaje za 2008. godinu utvrđeno je da ukupan kapital iznosi 89.233.860 KM od čega je ukupan upisani osnovni kapital 90.778.873 KM. Revalorizacione i prenesene rezerve iznose 3.750.562 KM, akumulirana dobit 381.960 KM i gubitak iz tekuće godine 5.677.535 KM.

Struktura upisanog osnovnog kapitala je sljedeća:

- državni kapital 89.392.985 KM ili 98,47%
- dionički kapital 1.385.888 KM ili 1,53%.

U skladu sa odredbama Zakona o privatizaciji, početkom 2000. godine u KJKP »Sarajevogas« je formirana Komisija za pripremu dokumentacije i stvaranje uslova za sprovođenje procesa privatizacije.

U preduzeću je izvršena revizija izvršene vlasničke transformacije, kojom je utvrđeno da Društvo ima slijedeću strukturu kapitala:

- državni kapital 97,74 %
- dionički kapital 2,26 %

Te je u skladu sa Zaključkom Agencije za privatizaciju Kantona Sarajevo, revizorska kuća, koja je i vršila reviziju, izdala rješenje o rezultatima revizije izvršene vlasničke transformacije kod KJKP »Sarajevogas« Sarajevo.

Preduzeće je na zahtjev Agencije za privatizaciju informisalo resorno ministarstvo o izvršenim aktivnostima na provođenju procesa privatizacije u preduzeću.



Obzirom da je došlo do određenih poslovnih promjena koje su uticale na kapital što se prvenstveno odnosi na isknjiženje ino kredita na vanbilansnu evidenciju prilikom kojeg je efekat prenesen u korist državnog kapitala u 2007. godine je izvršena ponovna revizija vlasničke transformacije i tom prilikom revizor je utvrdio strukturu kapitala u omjeru 98,47% državni kapital i 1,53% dionički kapital. Kantonalna Agencija za privatizaciju nije izdala zaključak kojim bi potvrdila vlasničku strukturu kapitala utvrđenu naprijed opisanom revizijom. Društvo nije poduzimalo dalje aktivnosti vezano za proces privatizacije (u Uredu za registraciju vrijednosnih papira nije izvršena registracije upisa dionica), ali je knjigovodstveno evidentiralo strukturu kapitala u omjeru 98,47% državni kapital i 1,53% dionički kapital prema zapisniku revizora. Uvidom u sudsku registraciju utvrđeno da vrijednost upisanog kapitala iznosi 10.000 KM sa 100% udjelom osnivača prema Odluci o usklađivanju statusa KJKP Sarajevogas sa Zakonom o javnim preduzećima od 07.10.2005. godine.

I pored promjene u visini i strukturi kapitala Uprava nije poduzimala aktivnosti na usklađivanju vrijednosti u registarskom listu kod nadležnog suda.

Obzirom na navedeno ukazujemo na neusaglašenost iskazanog kapitala u knjigovodstvenim evidencijama i onog koji je upisan u sudski registar.

Navodimo i to da je u obrazloženju u Odluci o usklađivanju statusa KJKP Sarajevo-gas sa Zakonom o javnim preduzećima od 07.10.2005. godine navedeno da i pored izvršenih revizija vlasničke transformacije Kantonalna agencija za privatizaciju nije donijela nijedno rješenje o odobravanju privatizacije ili bilo koji akt kojim se odobrava izvršena transformacija državnog kapitala za Kantonalna javna komunalna preduzeća.

Preporuka

Poduzeti sve aktivnosti kako bi utvrdio pravni status Društva na osnovu akta osnivača i u skladu sa tim izvršiti registraciju i upis na sudu kapitala sa pravilnim iskazivanjem u knjigovodstvu.

5.6 Obaveze

Ukupne obaveze iznose 78.305.690 KM i veće su u odnosu na prethodnu godinu za 13,6%.

Struktura obaveza je slijedeća:

Opis	31.12.2008	31.12.2007
A. DUGOROČNE OBAVEZE (I+II)	39,742,563	38,784,376
I. Dugoročne finansijske obaveze	11,629,493	11,489,917
Obaveze po kreditima te finansijskim i robnim zajmovima	11,629,493	11,489,917
II. Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	28,113,070	27,294,459
Druga dugoročna razgraničenja	28,113,070	27,294,459
B. KRATKOROČNE OBAVEZE (I+II+III)	38,563,127	30,159,402
I. Kratkoročne finansijske obaveze	1,275,204	874,361
Obaveze prema povezanim pr. licima i članovima društva	276,786	267,293
Obaveze za primljene avanse	910,502	597,984
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	87,916	9,084
II. Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	36,946,826	29,069,010



Obaveze prema dobavljačima u zemlji i inostranstvu	36,527,346	27,908,432
Obaveze za porez na dodanu vrijednost - PDV	290,903	334,124
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druga davanja	128,577	494,108
Druge kratkoročne obaveze	-	332,346
III. Pasivna vremenska razgraničenja	341,097	216,031
Ukupne obaveze (A+B)	78.305.690	68.943.778

Dugoročne obaveze u iznosu od 11.629.493 KM se odnose prvenstveno na ino kredite kao što slijedi:

Kredit za PIU BOS 30290	5.247.867 KM
Kredit za PIU BOS 24026	6.381.626 KM

Servisiranje ovih kredita vrši se u dva polugodišnja anuiteta, tako da je u 2008. godini izmireno po osnovu otplate ova dva kredita 88064 KM na ime kamata i 271.245 KM na ime otplate glavnice. Otplata je izvršena na osnovu obavijesti Ministarstva finansija BiH uz priložen obračun obaveza po krajnjim korisnicima.

Timu za reviziju prezentirana dokumentacija vezana za Kredit PIU 30290 i Supsidijarni kreditni sporazum datiran 20.02.1998. godine potpisan između ovlaštenih predstavnika Bosne i Hercegovine i Sarajevo-gasa i za kredit za kredit PIU BOS 24026, ali nije prezentiran Supsidijarni sporazum, jer je prema izjavi odgovorne osobe nosilac kredita KJKP "Toplane".

Dugoročna razgraničenja predstavljaju prihode za donirana sredstva u iznosu od 28.113.070 KM.

Ukupne obaveze prema dobavljačima na dan 31.12.2008. godine iznose 36.527.345 KM, što je za 8.618.953 KM ili 30,9% više u odnosu na prethodnu godinu.

Obaveze prema ostalim domaćim i ino dobavljačima, koje na dan 31.12.2008. godine iznose ukupno 450.043 KM, a koje su u poređenju sa istim u prethodnoj godini smanjene za 52,2%.

U strukturi obaveza prema dobavljačima najznačajnije su obaveze prema BH Gasu koje na dan 31.12.2008. godine iznose 36.077.302 KM, a kod kojih je u odnosu na prethodnu godinu uočljiva tendencija rasta za 33,8%, odnosno 9.111.171 KM.

5.7 Prihodi

Ukupan prihod u 2008. godini je ostvaren u iznosu od 120.558.894 KM i veći je u odnosu na prethodnu godinu za 18,9%.

Struktura prihoda	Ostvareno	Ostvareno
	u 2008.	u 2007.
Prihodi od prodaje gasa-velikim kupcima	25,880,439	20,787,964
Prihodi od prod. gasa Specijalni kupac	4,191,580	3,284,931
Prihodi od prodaje gasa maloj privredi	5,750,434	4,728,759
Prihodi od prodaje gasa AD Istoč. Sar.	2,074,349	1,456,368
Prihodi od prodaje gasa domaćinstvima	35,184,317	29,862,727
Vrijednost faktur.gasa za ileg. potrošnju	674	15,615
Prihodi od prodaje gasa-Toplane	37,308,893	31,178,279
Prihodi od dot.Kantona za raz. pov. cijen.	2,462,355	
Prihodi od prodaje proizvoda	112,853,041	91,314,643



Prihodi od pruženih usluga	3,590,585	3,368,901
Prihodi od pr.dob. i usl.pov.prav.licima	1,141,982	1,023,026
Prihodi od prodaje ukupno	117.585.608	95.706.570
Prihodi od kamata po osnovu zajmova	2,538	2,236
Pozitivne kursne razlike		1,124,988
Ostali finansijski prihodi	13,058	8,450
Ostali prihodi	2.957.690	4.578.443
Ukupno	120,558,894	101,420,687

U 2008. godini učešće prihoda od prodaje gasa (što je osnovna djelatnost Društva) u ukupnim prihodima iznosilo je 93,61%, što je veće u odnosu na prethodnu godinu za 3,6%.

Cijena distribucije je zadržana na nivou prethodne godine jer Vlada Kantona Sarajevo nije dala saglasnost za povećanje cijene distribucije gasa za 0,04 KM/Sm³. Obzirom da nije došlo do korekcije cijene, isporuka gasa se i dalje fakturisala po postojećim cijenama, tako da je Društvo izvršilo Rebalans plana poslovanja za 2008. godinu, u kom su prihodi od prodaje gasa iskazani po cijenama distribucije iz 2007. godine.

Prihod od prodaje gasa, u 2008. godini, ostvaren je u iznosu od 112.853.041 KM, što je za 9,6% više od planiranog.

Prihodi su iskazani na osnovu isporučene količine gasa po cijeni na koju je Vlada Kantona dala saglasnost. 2002. godine. Prema istoj prosječna cijena distribucije gasa se diferencira prema kategorijama potrošača kako slijedi:

Kategorija potrošača	Cijena distribucije u KM/Sm ³
Domaćinstva	0,06
Toplane	0,07
Mala privreda	0,24
Veliki potrošači	0,23

Prodajna cijena gasa se sastoji iz cijene distribucije gasa i nabavne cijene gasa, koju Društvo plaća BH-Gasu.

Na povećanje ostvarenih prihoda od prodaje gasa bitno je uticalo povećanje nabavne cijene gasa i povećanja isporučenih količina gasa u odnosu na planirani nivo za 2%. Od februara 2008. godine Vlada Federacije dala je saglasnost na povećanje nabavne cijene gasa sa 0,510 KM/Sm³ na 0,620 KM/Sm³. Od 01.11.2008. godine) došlo je do drugog povećanja nabavne cijene gasa u 2008. godini, i to sa 0,620 KM/Sm³ na 0,800 KM/Sm³, što je povećalo prihode po osnovu prodaje gasa za 0,18 KM/Sm³ za isporučene količine gasa u mjesecu novembru i decembru 2008. godine.

Društvo je neadekvatnim podešavanjem vrijednosti ino kredita za kursne razlike mjesečnim obračunom neosnovano uvećalo prihode za i rashode za 1.851.514 KM, a rashode od negativnih kursnih razlika za 2.271.646 KM. Samim tim je uvećana i osnovica za obračun naknade za eksploataciju šuma i drugih naknada za 1.851.514 KM. U Izvještaju o poslovanju Društva za 2008. godinu efekat kursnih razlika je iskazan pravilno u iznosu od 420.132 KM (ukupne negativne kursne razlike su umanjene za ukupne pozitivne kursne razlike) što ukazuje na koliziju iskazivanja u finansijskim izvještajima i izvještavanja.

U okviru prihoda od donacije Društvo je evidentiralo prihod na osnovu Zaključka u iznosu od 1.500.000 KM, a ne na bazi izvršene uplate, tak da je na osnovu saznanja da preostali dio sredstava neće biti uplaćen izvršilo ispravku potraživanja 1.380.955 KM, čime je neosnovano uvećalo prihode jer Zaključak nije relevantan dokument za iskazivanje prihoda, a samim tim je uvećana i osnovica za obračun naknade za eksploataciju šuma i drugih naknada.



Preporuka

Korekcije po osnovu kursnih razlika iskazivati po godišnjem obračunu, a prihode od subvencija i donacija na osnovu izvršene uplate.

5.8 Rashodi

Ukupni rashodi u 2008. godini ostvareni su u iznosu od 126.236.429 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu veće za 22,2%.

Struktura rashoda data je u tabeli:

Struktura rashoda	Ostvareno I-XII.2008.	Ostvareno I-XII.2007.
Utrošene sirovine i materijal	1,100,048	790,772
Potrošena energija	97,620,484	76,941,161
Utrošak rezervnih dijelova	36,768	33,454
Trošak sitnog inv. amb.i autog.	139,722	74,270
Amortizacija	11,025,107	12,320,938
Plate i naknade plate	7,265,633	6,319,321
Ostali troškovi zaposlenih	1,463,283	1,277,109
Usluge na izradi i doradi učinaka	531,239	374,878
Transportne usluge	12,355	21,582
Usluge održav.i zaštite-serv.usl.	378,848	507,997
Poštanske usluge	103,736	76,895
Zakupnine i najamnine	113,743	111,895
Troškovi reklame	21,217	117,468
Intelektualne i lične usluge	84,467	91,876
Ostale vanjske usluge	317,414	334,998
Dnevnice na služ. putu i putni tr.	70,183	63,590
Naknade troškova zaposlenima	92,083	162,303
Izdaci za ostala mat.prava zap.	190,202	204,126
Naknade i dr.troš.čl. Nadzor. odb.	44,800	57,594
Doprinosi, članarine i dr. davanja	256,643	182,671
Porezi koji ne zavise od pos. rez.	107,170	103,768
Troškovi osiguranja	74,987	69,444
Bankarske usluge	298,771	259,380
Troškovi reprezentacije	80,583	32,315
Ostali razni troškovi poslovanja	177,175	129,401
Troškovi usluga	224,760	95,789
Troškovi nabavke prodate robe	1,753,069	1,316,083



Usklađivanje vrijednosti zaliha	153,638	166,179
Kamate po osnovu zajm. i kred.	88,064	91,093
Negativne kursne razlike	420,313	
Kazne penali i štete	41,632	215,350
Otpis nenaplaćenih potr. i ulag.	1,822,612	619,204
Naknadno utv. rashodi.iz ran. godina	44,450	116,095
Ostali rashodi	81,230	37,479
Ukupno	126.236.429	103.316.478

U strukturi rashoda najveće je učešće troškova utrošene energije (77,3%), amortizacije (8,7%), plaća i naknade plaća (5,8%) i sumnjivih i spornih potraživanja (1,4%).

Troškovi energije su iskazani u iznosu od 97.620.484 KM. Najznačajniji trošak je nabavka gasa od BH Gasa koja je u 2008. godini iznosila 97.393.318 KM za nabavljenih 145.171.720 Sm³ po cijeni na koju je dala saglasnost Vlada Federacije BiH.

Sa dobavljačem BH Gasom je Društvo je ugovorom iz 2001. godine utvrdilo količine prirodnog gasa za prvih pet godina tj. zaključno sa 2004. godinom, a nakon čega nisu zaključivani Anexi.

Troškovi amortizacije ostvareni su u iznosu od 11.025.107 KM, što je za 15,73% niže od planiranog nivoa.

Plaće i naknade plaća su ostvarene u iznosu od 7.265.633 KM, što je za 1,4% niže od planiranog nivoa. Planom poslovanja za 2008. godinu planirano je postepeno usklađivanje plata sa Kolektivnim ugovorom, pa je najniži koeficijent složenosti planiran u iznosu od 310 KM. U januaru 2008. godine koeficijent složenosti povećan je sa 290 KM na 300 KM, dok je u februaru koeficijent složenosti povećan sa 300 KM na 310 KM, a koji se isplaćivao u periodu od februara do juna 2008. godine.

Najniža cijena rada prema Kolektivnom ugovoru planirana je u odnosu 84,5% od najniže cijene rada. Usklađivanje plata po Kolektivnom ugovoru vrši se u skladu sa materijalnim mogućnostima Preduzeća. Od septembra 2008. godine osnovica za obračun plate povećana je na 336 KM. Sa ovom osnovicom nije se dostigao nivo usklađivanja plata sa Kolektivnim ugovorom.

Prosječno neto isplaćena plaća u 2008. godini je 1.142 KM po zaposlenom, s tim da je najviša plaća u septembru 2008. godine bila 3.565 KM, a najniža 606 KM.

U okviru navedene kategorije evidentirana je isplata Fondu za stipendiranje šehidske djece u iznosu od 33.982 KM, koji je osnovao Sindikat komunalne djelatnosti Kantona Sarajevo. Isplata je izvršena na osnovu Sporazuma o finansiranju Fonda za stipendiranje djece šehida, poginulih boraca i radnika komunalne privrede Kantona Sarajevo iz 1999. godine. Potpisnici Sporazuma su direktori i predsjednici sindikata svih kantonalna javnih komunalnih preduzeća Kantona Sarajevo (osnivači Fonda) i predsjednik Kantonalnog sindikata komunalne privrede Sarajevo. Navedene isplate ne možemo povezati sa troškovima poslovanja Društva.

Uvidom u analitičku evidenciju utvrdili smo da je Društvo na ime školarina isplatilo 25.242 KM za finansiranje troškova školarina od čega je 15.000 KM potrošeno za finansiranje postiplomskih studija uposlenika iako Pravilnikom o obrazovanju i usavršavanju uposlenika nije predviđen ovakav vid finansiranja edukacije niti je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta predviđeno radno mjesto za koje je potrebno spomenuta vrsta edukacije koja se finansira. Zbog toga smatramo da navedene isplate nemaju pravnog osnova i da se iste nisu mogle isplaćivati.



Preporuka

Zaključiti Ugovor sa BH-Gasom kojim će se urediti bitni elementi kupoprodajnog odnosa u skladu sa postojećim okolnostima (Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede) i procijenjenim količinama za ugovoreni period.

Potrebno je preispitati opravdanost i usaglašenosti isplata Fondu za stipendiranje djece šehida, poginulih boraca.

Sredstva za edukaciju uposlenika isplaćivati u skladu sa Pravilnikom o obrazovanju i usavršavanju uposlenika.

5.9 Javne nabavke

Postupak nabavke uređen je Pravilnikom o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova, a pokreće se odlukom Direktora Preduzeća, a na osnovu Plana nabavki kojom se istovremeno imenuje i komisija za provedbu konkretne nabavke.

Izvršili smo uvid u dokumentaciju vezanu za provedbu postupaka javnih nabavki za sljedeće tendere:

1. Nabavka trafo stanica i dizel agregata u vrijednosti od 155.835 KM otvoreni postupak;
2. Dodatna količina građevinskih radova u vrijednosti od 349.194 KM pregovarački bez objave;
3. Radovi na vertikalama u vrijednosti od 476.093 KM otvoreni postupak;
4. Nabavka mjerno regulacionih stanica u vrijednosti od 5.324.588 KM okvirni sporazum;
5. Građevinski radovi iskop i zatrpavanje rovova za gasne instalacije vrijednosti od 676.682 KM;
6. Usluge očitavanja potrošnje gasa u vrijednosti od 186.732 KM;
7. Radovi na rekonstrukciji Butila u vrijednosti od 708.678 KM;
8. Nabavka vozila na prirodni gas u vrijednosti od 340.197 KM;
9. Usluge osiguranja;
10. Čišćenje toplovodnih kotlova direktni sporazum u vrijednosti od 2.920 KM;
11. Usluge održavanja informatičke strukture u vrijednosti od 29.987 KM.

Uvidom u dokumentaciju provedenih postupaka nabavki utvrdili smo da je Društvo zaključivalo ugovore putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavi kao u slučaju:

- Dodatne količina građevinskih radova, vrijednost 349.194 KM. Vrijednost osnovnog ugovora je iznosila 708.678 KM. Komisija je sačinila zapisnik o otvaranju ponude, ali iz prezentirane dokumentacije se ne vidi sadržaj pregovora o tehničkim, ekonomskim, pravnim i drugim aspektima ugovora s ciljem postizanja ekonomski najpovoljnije ponude za ugovorni organ kako je propisano članom 30. točka 2.b) Zakona o javnim nabavkama.

U registru zaključenih ugovora smo uočili zaključene ugovora putem pregovaračkog postupka bez objave obavještenja o nabavci (ugovori za dodatne količine i radove), što ukazuje da nije adekvatno sačinjen plan nabavki, tenderska dokumentacija, te obim predviđenih poslova i radova.

Kod realizacije zaključenih ugovora utvrđeno je da je kod nabavke vozila na prirodni gas dobavljač izvršio isporuku prema roku predviđenom u ugovoru samo djelimično, a ostatak isporuke kasni osam mjeseci i nije izvršen do dana završetka revizije. Prema izjavi odgovornih osoba isporuka je kasnila zbog naknadne promjene predmeta nabavke od strane ugovornog organa.

Ugovorni organ je u 2007. godini za nabavku polietilenskih cijevi otvorenim postupkom izabrao najpovoljnijeg ponuđača „Bosnaplast“ Sarajevo i zaključio ugovor u iznosu 762.072,96 KM bez PDV-a. Kriterij izbora između ostalih su bili uslovi plaćanja za što se dodjeljuje 20% bodova. Najpovoljniji izabrani ponuđač, s kojim je zaključen ugovor, je ponudio plaćanje 90 dana nakon isporuke. Dana 29.07.2008. godine je sklopljen ugovor pregovaračkim postupkom za dodatne količine polietilenskih cijevi u iznosu od 176.143,50 KM sa PDV-om sa rokom plaćanja 90 dana od dana isporuke. Suprotno sklopljenom ugovoru o načinu plaćanja izvršeno je avansno plaćanje u iznosu od 158.529 KM (90% od ugovorene vrijednosti i pripadajućeg poreza na dodanu vrijednost).



Preporuka

Društvo treba da obrati pažnju prilikom sačinjavanja Plana nabavki i tenderske dokumentacije kako bi se istim adekvatno procijenila vrijednost i količina roba, radova i usluga, koji će se nabavljati, u cilju izbjegavanja zaključivanja aneksa na osnovne ugovore za dodatne količine.

Pregovarački postupak voditi u skladu sa članom 30. Zakona o javnim nabavkama.

Uprava treba da poduzme sve aktivnosti kako bi se zaključeni ugovori dosljedno primjenjivali u dijelu koji se odnosi na rokove isporuke, način i uslove plaćanja.

5.10 Sudski sporovi

Prema prezentiranoj dokumentaciji vrijednost aktivnih sudskih sporova u kojima je Sarajevo-gas tužena strana iznosi 158.470 KM od čega se na slučaj „Radićeva ulica“ ukupno odnosi tužbeni zahtjev u iznosu od 128.470 KM (naknada materijalne i nematerijalne štete po principu objektivne odgovornosti) u kojem Uprava Društva razmatra mogućnosti zaključenja sporazuma o vansudskom poravnanju. Društvo nije izvršilo rezervaciju za rizik po ovom sporu.

5.11 Vanbilansna evidencija

U vanbilansnoj evidenciji je iskazana vrijednosti u iznosu od 26.675.643 KM, od čega se na prenesene kredite bilansne evidencije (Montrealski I, II i III i IBRD 4039 i 4040) odnosi 25.510.921 KM, na obračun zateznih kamata prema velikim kupcima 1.137.571 KM i evidentirane udjele prema bankama (Union, Unicredit i Privrednu banku) 27.151 KM.

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku dostavljeno je očitovanje na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja aktom broj 1977/09 od 07.07. 2009. godine.

Uz očitovanje je priložena dokumentacija koja po mišljenju Uprave treba da bude osnov za korekciju našeg mišljenja.

Dokumentaciono opravdane primjedbe su razmotrene i inkorporirane u Konačan izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja za 2008. godinu.

Vežano za datu preporuku za preispitivanje troškova finansiranja Fonda za stipendiranje djece šehida, poginulih boraca i radnika svih kantonalnih javnih preduzeća dostavljenu dokumentaciju smo prilmili na znanje, a koja će biti predmetom promjene u narednoj reviziji.

Vežano za kvalifikaciju opisanu u tački 1. Mišljenja neovisnog revizora, o precijenjenosti potraživanja, navodimo:

-da najveći dio dostavljene dokumentacije nije imao utjecaja na izmjene date u kvalifikaciji mišljenja o revidiranim finansijskim izvještajima, jer se odnose na razne informacije o poduzetim aktivnostima Uprave prema ogranim upravljajima i osnivaču. **Mi u našem izvještaju nismo nigdje naveli da Uprava nije vršila informisanje osnivača i organa upravljanja, već smo naveli da potraživanja u finansijskim izvještajima nisu realno iskazana, što je obrazloženo u Izvještaju.**

Prezentacija i vrednovanje bilansnih pozicija u finansijskim izvještajima je uređena Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI). Navedeni standardi prihvaćeni su Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH (Sl. Novine FBiH broj 32/05).

Prema naprijed navedenim pravilima Uprava je odgovorna za fer prezentaciju finansijskih izvještaja odnosno za opreznost, pouzdanost i potpunost objavljenih informacija u finansijskim izvještajima. Kako smo naveli Uprava nije realno procijenila imovinu - potraživanja jer nije u iskazivanja imovine ugradila neizvjesnost naplate za najveće potraživanje od KJKP „Toplane Sarajevo“. Potraživanja sa navedenim dužnikom nisu u potpunosti usaglašena, što stoji u prezentiranom izvodu otvorenih stavki, gdje se osporava iznos i starosna struktura duga. Naime, razlog neslaganja je što su Toplane Sarajevo uplaćivale dug iz 2008. godine, a Sarajevo-Gas je zatvarao potraživanje iz 2006. i 2007. godine.



Vežano za kvalifikaciju opisanu u tački 2. Mišljenja neovisnog revizora o iskazanom dioničkom kapitalu bez odgovarajuće dokumentacije navodimo:

-da dostavljena dokumentacija govori o pokretanju inicijativa za rješavanje strukture kapitala sa osnivačem, ali do rješenja nije došlo i po nama u knjigovodstvenim evidencijama se ne može iskazivati dionički kapital dok se ne dobije odgovarajuća dokumentacija nadležnih institucija.

Vežano za kvalifikaciju opisanu u tački 3. Mišljenja neovisnog revizora o datom avansu suprotno zaključenom ugovoru navodimo:

-da dato obrazloženje ne možemo prihvatiti jer je ugovor sklopljen 29.07.2008. godine, a avans dat 31.07.2008. godine, te obrazloženje Uprave da je avans dat radi održavanja fiksne cijene ne stoji, jer su takvi elementi bili poznati i u momentu zaključenja ugovora, kojim su prihvaćene cijene i rok i način plaćanja.

Kada su u pitanju komentari na date preporuke u Izvještaju, a vežano za prihode navodimo da i dalje stojimo kod date preporuke jer Zaključak nije osnov za ispostavljanje fakture Kantonu Sarajevo, jer nema sigurnosti da će Zaključak biti ispoštovan. Dokaz za to je neispunjenje obaveze i izvršeni otpis dijela navedenog potraživanja.

Primjedbe vežane za provedene javne nabavke ne možemo prihvatiti jer nisu dokumentovane Zapisnikom o vođenju pregovaračkog postupka u skladu sa članom 30.tačka 2 b. Zakona o javnim nabavkama. Isto tako, vrijednost radova je povećana za 50% vrijednosti osnovnog ugovora, a mi nismo govorili o mogućnosti vođenja takvog postupka već o načinu postupanja kako je propisao Zakon i istakli nerelano planiranje i manjkavost tenderske dokumentacije u pogledu obima predviđenih poslova.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo osoblju Društva, koje je bilo angažovano tokom revizije na korektnoj i profesionalnoj saradnji.

Direktor Sektora za finansijsku reviziju javnih poduzeća :

Ismeta Junuzović dipl.oec.

Vođa tima:

Nedžad Redžep /viši revizor, dipl.oec